

Nr 171.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan, m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan.

Häri genom förordnas, att § 2 förordningen den 6 juni 1929 angående Svenska skeppshypotekskassan skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*Nuvarande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

§ 2.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *minst tio* miljoner kronor. De obligationer, som sålunda tillhandahållas, fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *femton* miljoner kronor. De obligationer, som sålunda tillhandahållas, fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge icke kassans samtliga förbindelser äro fullgjorda.

Till grundfonden — — — — — — — — angivet slag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om *höjning av grundfonden för Svenska skeppshypotekskassan* samt anför därvid följande.

Svenska skeppshypotekskassans ändamål är att driva lånerörelse genom att lämna lån mot säkerhet i fartyg. Dess rörelse bedrivs jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan.

Finansieringen av skeppshypotekskassans verksamhet sker på följande sätt. Enligt § 2 i förordningen ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst 10 miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda. För anskaffning av medel till lånerörelsen äger kassan (§ 3) utfärda räntebärande obligationer. Det sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer får dock icke uppgå till mera än tio gånger grundfondens belopp. Grundfonden är avsedd att tjäna såsom säkerhet för kassans obligationslån och får endast tillfälligtvis av kassans styrelse anlitas för täckande av löpande utgifter.

Svenska skeppshypotekskassan (skr. 23/11 1951 och 13/2 1952) har, under hänvisning till att utlåningen stigit på grund av de alltmer höjda fartygsvärdena, nemställt om ökning av kassans grundfond med 5 miljoner kronor. Kassan upplyser att vid utgången av år 1951 obligationer utelöpte till ett belopp av 83,99 miljoner kronor. De utestående lånemedlen uppgingo i februari 1952 till 81,3 miljoner kronor. Härutöver ha i princip beviljats lån å tillhoppa 55 miljoner kronor, avseende fartyg som skola levereras under åren 1952—1954. Kassans sammanlagda utlåning skulle därför vid utgången av år 1953 uppgå till ca 137 miljoner kronor. Å andra sidan har kassan f. n. disponibla medel å 2,5 miljoner kronor samt beräknas summan av amorteringarna under 1952 och 1953 till 18 miljoner kronor. Då med nuvarande storlek å

grundfonden större belopp än 100 miljoner kronor icke får upplånas, skulle kassan vid utgången av 1953 icke kunna tillgodose låneanspråk å (37—20,5 =) 16,5 miljoner kronor. Härjämte framhåller kassan, att man har all anledning räkna med ytterligare låneansökningar såväl under år 1952 som 1953. Kassan hemställer att grundfondsökningen sker i form av en förbindelse från riksgäldskontorets sida att vid anfordran till skeppshypotekskassan överlämna svenska statens fyra och en halv procent obligationer till ett belopp av 5 miljoner kronor.

Över framställningen ha yttranden avgivits av fullmäktige i riksgäldskontoret, statskontoret och kommerskollegium.

Kommerskollegium erinrar om att den svenska trampflottan led svåra förluster under det senaste världskriget. Förnyelse av denna för landets försörjning och försvarsberedskap betydelsefulla del av vår handelsflotta har ej kunnat ske i erforderlig utsträckning. Det totala antalet maskindrivna trampfartyg i storleken 500—2 000 bruttoton, som 1932 utgjorde 384 med en sammanlagd bruttodräktighet av 492 596 registerton, hade 1950 nedgått till 218 om 292 105 registerton. Antalet ångdrivna trampfartyg har under nämnda tid minskat från 379 till 182; antalet motordrivna fartyg har visserligen ökat men endast från 5 till 36. Utan ökad tillgång till lånemedel torde den förnyelse av det mindre och medelstora tramptonnaget, som i nuvarande läge ter sig i hög grad angelägen, icke kunna komma till stånd. Även vad beträffar den större handelsflotta är en ökning av lånemöjligheterna påkallad med hänsyn till förhöjda fartygsvärden och byggnadskostnader. Kollegium tillstyrker därför kassans framställning om ökning av grundfonden. Liknande synpunkter ha anförts i ett av ämbetsverket överlämnat yttrande från *Sveriges redareförening*.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha ej något att erinra mot bifall till kassans framställning.

Statskontoret framhåller, att det sedan skeppshypotekskassans bildande försämrade penningvärdet i och för sig talar för en förstärkning av kassans grundfond. Ett tillmötesgående av kassans framställning kan dock i rådande ekonomiska läge medföra en viss skärpning av de inflationsdrivande tendenserna. Visserligen ha 1951 års riksdags beslut om ökning av grundfonderna vid Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Svenska bostadskreditkassan verkat i samma riktning, men dessa beslut böra ses mot bakgrunden av strävandena att tillgodose kreditbehovet särskilt beträffande bostadsbyggandet. Statskontoret kan icke bedöma, om lika vägande skäl föreligga för en ökning av skeppshypotekskassans utlåningsmöjligheter. I varje fall bör ökningen av grundfonden begränsas till 2 miljoner kronor, varigenom möjliggöres en med 20 miljoner kronor ökad utlåning.

Departementschefen.

I det förslag om inrättande av skeppshypotekskassan, som 1929 framlades för riksdagen, underströk dåvarande chefen för handelsdepartementet

behovet av effektiva och omedelbara stödåtgärder åt den svenska sjöfarten. För en fortsatt utveckling av rederinäringen skulle ett så betydande kapitalbehov komma att göra sig gällande, att detta icke borde tillgodoses genom anordningar av rederilånefondens karaktär. I stället borde en skeppshypotekskassa inrättas. Departementschefen framhöll vidare, att storleken av den grundfond, varmed kassan borde utrustas, var av förhållandevis underordnad betydelse. Han utgick från att kassans grundbelopp skulle ökas, då behov därav framträdde. Han ansåg det onödigt att, såsom det ifrågasatts, redan från början fastställa grundfonden till ett så högt belopp som 20 miljoner kronor, motsvarande en lånerätt av 200 miljoner kronor, utan föreslog en grundfond av 10 miljoner kronor, vilket förslag av riksdagen bifölls.

Kassan har nu anmält, att grundfonden icke är tillräcklig för att medge utlåning i önskvärd omfattning, och därför föreslagit en ökning av fonden med 5 miljoner kronor. Härigenom skulle ytterligare 50 miljoner kronor kunna tagas i anspråk för utlåning.

I proposition nr 51 till föregående års riksdag framlades vissa förslag angående ökade lånemöjligheter för den mindre skeppsfarten. Vid anmälan därav framhöll jag, att den mindre handelsflottan uppenbarligen hade stor betydelse för landets transportväsende samt även fyllde en viktig uppgift vid rekrytering av befäl och manskap till det större handelstonnaget. Jag förordade, att bestämmelserna för lån åt den mindre skeppsfarten — fartyg om högst 500 bruttoton — reviderades i syfte att underlätta en återuppbyggnad av det mindre tonnaget. Riksdagen biföll de framlagda förslagen, varigenom bl. a. statens lånefond för den mindre skeppsfarten höjdes med 2 miljoner kronor till 3,5 miljoner kronor. Sedan det visat sig att lånebehovet är större än man förut räknat med, har riksdagen efter förslag i årets statsverksproposition till förstärkning av fonden beviljat ett investeringsanslag av ytterligare 2 miljoner kronor. Härjämte har riksdagen förordat, att Kungl. Maj:tt vidtager åtgärder för att till fonden överflytta 2 miljoner kronor från rederilånefonden.

Skeppshypotekskassan beviljar i allmänhet lån endast till fartyg över 500 ton. Som framgår av kommerskollegii yttrande i nu förevarande ärende har även det medelstora tramptonaget — fartyg i storleken 500—2 000 bruttoton — reducerats. Ökningen av antalet motordrivna fartyg har icke kunnat uppväga den mycket kraftiga minskningen i fråga om ångdrivna trampfartyg. Det synes — icke minst av beredskapskäl — angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att ernå en förnyelse även av denna del av handelsflottan. Det som tidigare anförts om den mindre skeppsfarten äger nämligen i huvudsak tillämpning också beträffande det medelstora tramptonaget. Med hänsyn härtill bör skeppshypotekskassan, vars utlåning har stor betydelse för förnyelsen av bl. a. detta tonnage, få sin grundfond ökad. Statskontoret har föreslagit att höjningen begränsas till 2 miljoner kronor, medan fullmäktige i riksgäldskontoret och kommerskollegium ej haft någon erinran mot kassans förslag om ökning med 5 miljoner kronor. Med hänsyn till de kraftigt höjda fartygsvärdena och till angelägenheten av att den

här berörda delen av handelsflottan icke ytterligare reduceras är jag beredd förorda, att grundfonden höjes med 5 miljoner kronor. I samband härmed bör § 2 i förordningen angående Svenska skeppshypotekskassan ändras. Därvid bör även en redaktionell jämkning av paragrafen vidtagas. Förslag härom bör framläggas för riksdagen. Riksdagen torde vidare böra besluta att staten skall — för ökning av Svenska skeppshypotekskassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med bestämmelserna i förordningen taga obligationerna i anspråk.

I enlighet med det nu anförda har inom handelsdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan*.

Härefter hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga nyssnämnda förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Svenska skeppshypotekskassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för kassan att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen angående Svenska skeppshypotekskassan.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Groll.